

בענין 9/11 - Katrina - Shabbos Emergencies - שיעור 576

הקדמה להענין - עיין ברש"י (סוכה כ"ט. ד"ה מפני) "כל מיני פורעניות הבאין בעולם יש להם לישראל לדאוג ולומר לא בא סימן זה אלא בשבילנו יותר משאר אומות מפני שהן רגילין ללקות יותר מכולם" וכן כתב רש"י (שמות ז - ג) לבני ישראל ליקח מוסר

I. גדרי וכללי ספק פיקוח נפש

- (א) כל המאבד נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו איבד עולם מלא וכל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא (סנהדרין ל"ז.)
- (ב) לא רק ודאי פיקוח נפש דוחה כל המצות אלא גם ספק (יומא פ"ג - פ"ה וש"ע שכ"ט - ז)
- (ג) גם אם יש ספק בעצם העובדה אם יחיה אח"כ מותר
- (ד) ספק פיקוח נפש אינו סתם ספק השקול אלא אפילו ספק ספקא וספק רחוק ואפילו שלושה ספיקות יחד
- (ה) אף שבפיקוח נפש אין הולכים אחר הרוב בכל זאת כאשר הדיינים חלוקים ביניהם הולכים אחר רוב הדיינים (מנחת חינוך ע"ח - סק"ז)
- (ו) הרודף אחר חברו להורגו אין הנרדף צריך לדקדק אם יכול להציל עצמו ע"י פגיעה באחד מאבריו אלא הוא רשאי להורגו משום שהוא בהול (שו"ת ריב"ש הל"ה)
- (ז) נזק של רבים מקילים כגון כיבוי גחלת ברה"ר (של"ד - כ"ז) וה"ה קוץ או זכוכית ברה"ר (ש"ח - ו) והוא מלאכה שאינה צריכה לגופה משא"כ נזק דיחיד (בה"ל רע"ח)
- (ח) עיין בערוך השלחן (ש"ט - כ"ז) דאם ספק שהוא כלב שוטה אינו כשאר ספק אלא ספק בהעיקר וגם אסור להרוג שממית (spider) ואף אם תפול לתוך המאכל ג"כ מי יימר שהוא מסוכנת וגם יכולים לכסות המאכל ואיסורו מן התורה ע"ש

II. מי שיכול להציל נכרי ב' New Orleans ואינו מציל תלוי בהמצב ואבאר באות III ועיין באג"מ (ד - ע"ט) דמתירין איסור דאורייתא משום איבה

III. אם מותר להכניס עצמו לספק סכנה להציל חברו מודאי סכנה

- (א) עיין בבית יוסף (ח"מ תכ"ו) שכתב בשם הגהות מיימני דצריך לסכן עצמו בשביל חברו כשהוא ספק סכנה וחבירו ודאי סכנה וחלק עליו דאם שניהם ת"ח או ע"ה ומכ"ש אם רק המציל ת"ח והניצל ע"ה אינו רשאי להכניס עצמו אפילו בספק פקוח נפש אך אם המציל אינו ת"ח כמו הניצל אז מותר להכניס עצמו אבל אינו מחויב אם לא ממדת חסידות אם ירצה וכ"כ הרדב"ז שספק זה כודאי ולא דמי להוריות (פ"ג) דכהן קודם ללוי דשאני התם דאינו מכניס עצמו לסכנה
- (ב) עיין בשו"ת שבט הלוי (ה - קל"ז - ז) דאם עומד לפנינו פקוח נפש ודאית של חברו דלהכניס עצמו בספק פ"נ ע"פ הרוב בזה הוי הספק כודאי ואסור אבל כשהספק על פי הרוב נוטה להצלה אע"פ דבעלמא חייב לפקח על עצמו אבל הכא נדחה מפני ודאי של חברו והביא זה בשם הגהות מיימוניות לדעת כנה"ג ואנו פסקינן דזה רק מדת חסידות ולא חיוב
- (ג) עיין באג"מ (י"ד ג - קע"ד - ד) דאם הוא ודאי ימות ויהרג תחתיו אף שהאחר הוי ת"ח ובעל מעשים טובים מ"מ בסכנה ודאית לעצמו אסור אבל לספק סכנה אינו לחייבו ועכ"פ רשאי וזה שפפוס ולוליינוס אחים שאמרו על עצמם שקר שהם הרגו בת המלך כדי להציל את ישראל (תענית י"ח דרש"י) התם שאני משום דמצלת רוב עם ולכן הכל תלוי בהמצב ואבאר עוד
- (ד) להציל מומר לחלל שבתות באופן שאין ספק להמציל - עיין בשו"ת מהר"ם שי"ק (ק"מ) דהרי הוא כישאל דאמרינן שמא התחרט ועשה תשובה וכמו שכתב בגמרא (קידושין מ"ט.) דחיישינן שמא הרהר תשובה בלבו וכ"כ השו"ת חת"ס (י"ד ש"ב) ועיין בשעמצב"ה (ז"ב - ב)
- (ה) להציל נכרי באופן שאין להמציל שום סכנה - עיין באג"מ (ד - פ) דבזמנינו אם יש חשש איבה מצילין הנכרי אפילו ע"י איסור תורה

IV. עוד שאלות

- (א) בשעה שבטלה שליטת המלכות ויד רוצחים וגנבים שולטים הוי כודאי סכנה ומותר לחלל שבת בכל מלאכה וכדין כותים שצרו על עיירות ישראל (שכ"ט - ו)
- (ב) לחלל שבת כשגנב הפורץ לדירה או אפילו אינו פורץ אבל עוסק בדבר מכיון שיש חשש שיתקוף את הנמצאים בה מותר לכל אדם לטלפן למשטרה (שש"כ)

